МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Проблеми модернізації України

Випуск 1 (48), 2025

Київ
2025

УДК 330-339; 321.7; 159.9
М58

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 4 від 28.05.2025)

Редакційна колегія:
С. В. Храпатий (голова), д-р фіз.-мат. наук, проф.
І. А. Семенець-Орлова, д-р наук з держ. упр., проф.
Я. М. Раєвська, д-р психол. наук, проф.
С. О. Лисенко, д-р юрид. наук, проф.
А. І. Федосов, д-р мед. наук, проф.
М. І. Зубрицький, д-р. юрид. наук
О. М. Гордієнко, канд. техн. наук
В. І. Меджебель (*Чуєнко*), канд. юрид. наук
Л. М. Крива, канд. істор. наук
І. М. Капеліста (виконавчий редактор), канд. наук з держ. упр.
Є. Я. Черняк

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Міжрегіональна Академія управління персоналом.
М58 Наукові праці МАУП. Проблеми модернізації України / редкол.: С. В. Храпатий (голова) [та ін.]. Вип. 1 (48). Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2025. 686 с. Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику висвітлено матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції "Розбудова інноваційних економіки, менеджменту та освіти в умовах нової соціальної реальності" (Київ, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 20–22 травня 2025 р.).

Наведено тези доповідей учасників науково-практичної конференції МАУП з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

Видається з 2001 року.
Періодичність: 1 раз на квартал.
Засновник: *ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіональна Академія управління персоналом".*
УДК 330-339; 321.7; 159.9

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2025

В. І. Чуєнко
Характеристика стандартів та нормативно-правової бази Європейського Союзу у сфері штучного інтелекту *479*

А. Барінов
Позитивні дії як чинник інклюзивного розвитку: досвід США та перспективи для освітньої політики *483*

С. Кузьмич
Вплив нової соціальної реальності на правове тлумачення MPC conditions у міжнародному комерційному праві *485*

С. В. Резнік
Огляд та подальший вплив на ведення господарської діяльності Закону України № 4196-IX *487*

Д. Євдокимов
Перспективи законодавчого посилення державної підтримки цивільних осіб, позбавлених особистої свободи внаслідок збройної агресії *489*

Н. С. Лаврик
Адміністративно-правові аспекти діяльності органів виконавчої влади у сфері підприємництва (КАП) *491*

В. В. Котов
Правові аспекти міжнародного співробітництва в рамках Європейського Союзу: вплив на державну соціальну політику *493*

О. І. Мацак
Реформування податкової системи України в умовах внутрішніх та зовнішніх викликів з метою запобігання фінансовим злочинам *495*

О. С. Лаврик
Правові механізми захисту особи при розслідуванні злочинів проти життя та здоров'я *496*

М. П. Мельник
Правові механізми захисту права власності в Україні в умовах сучасних викликів *497*

Д. О. Кірюшин
Підвищення ефективності правосуддя та врегулювання проблемних питань у сфері нерухомості в Україні *498*

В. А. Бортник
Особливості захисту інформації про фізичну особу *499*

Я. В. Голобородько
Напрями діяльності Військової служби правопорядку та проблеми у сфері підтер дисципліни серед військовослужбовців *501*

В. О. Заросило
Проблеми вивчення антикорупційного права у вищих навчальних закладах *503*

А. БАРІНОВ
аспірант МАУП

ПОЗИТИВНІ ДІЇ ЯК ЧИННИК ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ: ДОСВІД США ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Позитивні дії (*affirmative action*) як інструмент державної політики формувалися в США у відповідь на системну дискримінацію за расовою, етнічною та гендерною ознаками. Їх впровадження в освітній сфері відіграло ключову роль у розширенні доступу до вищої освіти для маргіналізованих груп, закладаючи основи для більш інклюзивного суспільного розвитку. Такий підхід безпосередньо пов'язаний із концепцією позитивних дій, що спирається на ідею субстантивної рівності — створення нерівних, але справедливих умов для різних соціальних груп задля досягнення реальної рівності результатів, а не лише формального рівного ставлення. Це означає, що для подолання історичних, соціальних чи економічних нерівностей окремим групам може знадобитися спеціальна підтримка, яка дозволить їм наздогнати інші та отримати рівні можливості.

Інклюзивний розвиток як комплексна стратегія передбачає не просто економічне зростання, а й активну участь усіх соціальних верств у процесах розвитку, включно з уразливими, маргіналізованими або історично дискримінованими групами. Такий підхід спрямований на забезпечення рівного доступу до ключових ресурсів і можливостей, що формує базу для стійкого соціального прогресу.

У цьому контексті позитивні дії виступають як важливий механізм, який забезпечує справедливий доступ до освіти, працевлаштування, охорони здоров'я та інших ресурсів, що є необхідними для особистого розвитку та соціальної інтеграції.

Завдяки цьому вони створюють умови для сталого інклюзивного розвитку, де кожен член суспільства може реалізувати свій потенціал і внести свій вклад у загальний добробут [1]. Яскравим прикладом практичного втілення таких підходів є політика позитивних дій у Сполучених Штатах, яка почала активно розвиватися з 1960-х років у контексті руху за громадянські права. Основною метою цієї політики було подолання історичних нерівностей і дискримінації щодо расових, етнічних і соціально вразливих груп шляхом забезпечення рівних можливостей у прийомі до навчальних закладів. Для досягнення цих цілей застосовувалися різноманітні механізми: квотування, преференційний відбір абітурієнтів, програми підтримки, такі як стипендії, менторські ініціативи та підготовчі курси для меншин.

Важливою складовою історії впровадження позитивних дій стали судові процеси, що визначали межі та правила їх застосування. Зокрема, справа *Regents of the University of California v. Bakke* (1978) стала прецедентом, який обмежив використання жорстких квот, але підтримав врахування расового чинника як одного з елементів комплексної оцінки кандидатів. Нещодавнє рішення у справі *Students for Fair Admissions v. Harvard* (2023) продовжило дискусії про легітимність позитивних дій, закликаючи до перегляду існуючих практик з акцентом на забезпечення справедливості та прозорості.

Попри критику, пов'язану з питаннями рівності та справедливості, досвід США свідчить про те, що позитивні дії сприяють значному збільшенню репрезен-

тації расових, етнічних та соціально вразливих груп у провідних університетах країни.

Це не лише розширює освітні та кар'єрні перспективи для цих категорій населення, але й формує більш різноманітне академічне середовище, що позитивно впливає на розвиток суспільства в цілому [2]. Водночас активне впровадження такої політики у США спричинило значні суспільні та правові дискусії, зосереджені навколо питань справедливості, меж державного втручання та принципів меритократії. Критики наголошують на ризиках зворотної дискримінації, коли певні групи можуть зазнавати несправедливого обмеження у доступі до освітніх або професійних можливостей через преференції, надані іншим. Виникають сумніви щодо легітимності державного втручання у процес відбору, особливо коли воно начебто суперечить ідеї рівних умов для всіх кандидатів.

Крім того, значна частина критики стосується обмеженої ефективності позитивних дій у подоланні глибинних соціально-економічних причин нерівності, таких як бідність, нерівний доступ до якісної початкової освіти чи житла. У відповідь на це зростає увага до більш комплексних та системних стратегій інклюзивності, що виходять за межі лише відбору. До них належать програми раннього втручання у навчальний процес, інтеграція шкіл для забезпечення більшої соціальної різноманітності, фінансова підтримка студентів на основі їхніх реальних потреб, а також заходи, спрямовані на подолання структурних бар'єрів у суспільстві.

Такі підходи спрямовані на створення більш рівних стартових можливостей і довгострокового зменшення нерівності, роблячи інклюзивність не лише питанням формального відбору, а й реальним соціальним процесом [3]. Подібні принципи набувають особливої актуальності і в українському контексті, де питання доступу до освіти для соціально вразливих груп — осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб, представників національних меншин — стає пріоритетним у світлі викликів, пов'язаних з воєнним конфліктом та повоєнною відбудовою. Досвід США може бути адаптований через впровадження систем підтримки на основі соціально-економічного статусу, розвиток регіональної політики рівних можливостей, цільові освітні програми для груп у складних життєвих обставинах. Важливою складовою має стати законодавче закріплення принципів позитивної дискримінації в освітній політиці як складової ширшої концепції інклюзивного розвитку [4].

Висновки

Політика позитивних дій у США є прикладом спроби поєднати ідеали рівності та справедливості в освіті з практичними механізмами подолання соціальної нерівності. Її аналіз дозволяє сформулювати рекомендації для країн, що прагнуть зміцнити інклюзивний потенціал освіти. Для України важливо не просто наслідувати іноземний досвід, а переосмислити його у світлі власних соціокультурних реалій, формуючи інституційну базу для підтримки тих, хто зазнає структурної нерівності, зокрема через конфлікти, дискримінацію або системну бідність.

Джерела

1. *Faye J. Crosby, Aarti Iyer A., Sincharoen S.* Understanding Affirmative Action. URL: https://diversity.berkeley.edu/sites/default/files/understanding_affrirmative_action.pdf
2. Affirmative action: Definition, History, & Cases URL: https://www.britannica.com/topic/affirmative-action
3. Affirmative Action Is About Inclusion, Not Exclusion. URL: http://www.centernyc.org/urban-matters-2/affirmative-action-is-about-inclusion-not-exclusion

4. *Diachenko M., Voroshchuk O., Romanova T., Shevtsova N., Tretiakova T.* Inclusive education in Ukraine: achievements, challenges, prospects.
5. Revista Eduweb, 2024. 18(4), pp. 35–48.

С. О. КУЗЬМИЧ
аспірант Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого Міжрегіональної Академії управління персоналом
ORCID ID: https://orchid.org/0009-0004-8936-0017
kuzmich_sergiy@ukr.net

ВПЛИВ НОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ НА ПРАВОВЕ ТЛУМАЧЕННЯ MPC CONDITIONS У МІЖНАРОДНОМУ КОМЕРЦІЙНОМУ ПРАВІ

У сучасних умовах трансформації глобального торговельного простору, спричиненої як економічними, так і соціальними факторами, відбувається поступова зміна правового тлумачення усталених міжнародних норм. Особливо це стосується MPC Conditions — особливого набору правил, що регулюють торгівлю молочними продуктами як у межах Європейського Союзу, так і за його межами. Відображаючи прагнення до стандартизації та стабільності в комерційних відносинах, ці умови сьогодні зазнають нових тлумачень у відповідь на виклики сучасності, які охоплюють питання сталого розвитку, цифровізації торгівлі, гуманітарних криз і глобальних змін у логістиці [1]. Водночас соціальна реальність, що включає підвищений запит на торгівлю, екологічну відповідальність і прозорість ланцюгів постачання, формує нові очікування щодо юридичного змісту MPC Conditions.

Зростання ролі соціальних стандартів у контексті міжнародної торгівлі сприяє переосмисленню ключових понять, таких як “справедливість”, “добросовісність”, “відповідальність за якість”, які містяться в положеннях MPC Conditions [2]. Особливо чітко ці тенденції проявляються в окремих секторах, де соціальні та екологічні аспекти мають вирішальне значення, зокрема у сфері сільськогосподарської продукції. Так, торгівля молочними товарами тісно пов’язана з питаннями сталого розвитку, захисту прав працівників, добробуту тварин та впливу на довкілля. У зв’язку з цим виникає необхідність інтерпретації MPC Conditions не лише як суто технічних норм, спрямованих на уніфікацію торговельної практики, а як інструменту реалізації ширших соціальних і нормативних цінностей. Це означає, що договірні положення щодо якості, сертифікації, умов доставки чи прийняття продукції можуть тлумачитися через призму соціальної відповідальності, забезпечення простежуваності товару та дотримання етичних стандартів виробництва [3].

Крім того, посилення контролю за діяльністю комерційних операторів і зростаючі вимоги споживачів щодо прозорості стимулюють учасників торговельних угод приділяти більше уваги соціально значимим аспектам під час формулювання й тлумачення положень MPC Conditions. У цьому контексті MPC-Mediation та MPC-Arbitration Regulations, які раніше розглядалися переважно як інструменти для вирішення спорів у сфері торгівлі молочними продуктами, тепер набувають нового